

SILMA LOODUSKAITSEALA TÄHTSUS NIIDU- JA ROOSTIKULINDUDE PESITSUSALANA EESTIS

Marju Erit

Riiklik Looduskaitsekeskus Hiiu-Lääne regioon, Saunja, Oru vald,
Läänemaa. E-post: marju@silma.ee

Kokkuvõte. Artikli eesmärgiks on hinnata, mitu protsenti Eesti niidu- ja roostikulinnuliikidest pesitseb Silma looduskaitsealal ning milline tähtsus on alal kaitsekorralduslikult oluliste liikide pesitsuspaigana. Liikide üldarvukuse hindamiseks loendati arvukaid linnuliike valikaladel ja ekstrapoleeriti tulemused kogu kaitseala kohta, vähearvukate liikide puhul püüti loendada kõik kaitsealal pesitsevad paarid. Uuringu tulemusel selgus 50 linnuliigi arvukus looduskaitsealal, neist 17 liiki on esindatud enam kui 1%-na kogu Eesti haudeasurkonnast. Rohkem kui 5% Eesti haudepaaridest pesitseb Silmal roohabekat (16,7%), hallhane (8,4%), kühnokk-luuke (6,5%), rooritsiklindu (5,9%) ja rästas-roolindu (5,2%). Silma looduskaitseala on parim pesitsusala Eestis rooruigale ja rästas-roolinnule.

Sissejuhatus

Loode-Eestis asuval Silma looduskaitsealal (pindala 4780 ha) moodustavad rannaniidud ja roostikud 67 % lindudele sobivast pesitsusbiotoobist (viimasest on välja arvatud vaid avaveeala) (Ojaste 2003). Matsalu järel on Silma roostikud ja rannikuniidud ühed ulatuslikumad Eestis, hõlmates T. Ploompuu andmetel 1686 hektarit (Ojaste 2003). Käesolevas töös hinnati roostike ja rannaniitude üldpindalaks 1859 hektarit (vt. meetodikat).

Hooldatud niite esines Silmal 2004. aasta alguses 214 hektaril, hooldamata rannaniite 700 hektaril. Pärast niidulinnustiku loendusi algasid ulatuslikud rannaniitude taastamistööd ja 2006. aastal majandati juba ligi 1000 hektarit pool-looduslikke niite. Artikkel annab ülevaate linnustiku seisundist enne taastamisprojekti.

Varem on hinnatud Silma looduskaitseala tähtsust kaitsekorralduslikult oluliste linnuliikide pesitsusala koostisena koos Haapsalu Tagalahega peamiselt I. Ojaste andmetele tuginedes (Lõhmus *et al.*

2001). Mitmete linnuliikide arvukus oli juba tollal teada, kuid paljude liikide arvukushinnangud on täpsustunud pärast kaitseala moodustamist tehtud ulatuslikke loendusi. Lisaks on liike, kelle pesitsevate paaride arv on vahepeal muutunud, nt vähenenud elupaikade kinnikasvamise tõttu.

Metoodika

Käesolev artikkel põhineb 2004.–2005. aastal Silma looduskaitsealal läbi viidud haudelindude loendustel. Lisaks märgiti 2005. aasta pesitusperioodil üles kõik võöt-põõsalinnud (*Sylvia nisoria*) ja punaselg-õgijad (*Lanius collurio*), keda kohati kaitseala territooriumil. Mitmete projektide raames teostati järgmised loendused.

1. Rannaniitude haudelinnustiku kaardistamine (territooriumite kaardistamise meetod, 3–4 korduvloendust 21. maist 20. juunini). Kasutatud on 2004. aasta andmeid 8 seirealalt, kokku 370 hektarilt (loendajad M. Erit, M. Valker, T. Valker, I. Ojaste, T. Randla) ja 2005. aasta andmeid Silma kõige paremini hooldatud niidualt 59 hektarilt (loendaja M.Erit). Rannaniite loendati enamasti koos rannikuäärse roostikuga. Loenduskaartide põhjal eristati niidu- ja roostikuala linnustik ning neid käsitleti andmeanalüüsil eraldi.

2. Roostike haudelindude kaardistamine (üks loendus vahemikus 3.–16. juuni 2005). Kasutatud on andmeid 6 seirealalt kokku 60 hektarilt, sealhulgas 30 ha lõigatud rooväljadelt (loendajad T. Valker, M. Valker).

3. Lennuloendus helikopterilt (14. mai 2004 ja 10. mai 2005). Kaardistati hallhane (*Anser anser*), kühnokk-luige (*Cygnus olor*), sookure (*Grus grus*) ja roo-loorkulli (*Circus aeruginosus*) pesad kogu Silma looduskaitseala territooriumil (I. Ojaste). Arvukushinnangute vahemiku andmisel on kasutatud nii 2004. kui 2005. aasta loendusandmeid.

4. Laidude haudelinnustiku kaardistamine (üks loendus 11 Saunja lahe laiul 12. juunil 2004 ja 8. juunil 2005). Kaardistati kõik territoriaalsed linnud ja leitud pesad (T.Valker). Analüüsis on arvestatud mõlema aasta andmeid.

5. Punktloendus linnuvaatlustornidest (18 loendust) koos paadiloendusega veelindude pesakondade arvu hindamiseks (4

loendust) juulis-augustis 2004. Kõik nähtaval olevad veelindude pesakonnad loendati esmalt vaatlustoru abil vaatetornidest, seejärel paadist aerutatades piki siselahtede kallast (T. Valker).

6. Paadiloendus mustviire (*Chlidonias niger*) ja väikekajaka (*Larus minutus*) arvukuse hindamiseks Sutlepa merel (3. juuni 2005). Märgiti üles ärevad haudepaarid (T. Valker, M. Erit).

Loenduste tulemusel on suuremate roostikus pesitsevate lindude – kühmnokk-luige, hallhane, sookure, hüübi (*Botaurus stellaris*), roolookulli ja sarvikpäti (*Podiceps auritus*) – kohta teada peaaegu kõigi pesitsevate paaride arv ja pesa (või territooriumi) asukoht kaitsealal 2004. ja 2005. aastal. Samuti on olemas ülevaade haruldaste niidulindude – mustsaba-vigle (*Limosa limosa*), niidurüdi (*Calidris alpina schinzii*), naaskelnoka (*Recurvirostra avosetta*) – arvukusest ning partlaste ja laidudel pesitsevate kajaklaste [jõgitiiru (*Sterna hirundo*), kajakate] tõenäolisest pesitsevate paaride arvust.

Silmal arvukamalt esinevate liikide puhul pole täpne haudepaaride arv teada. Pesitsevate paaride tõenäolise hulga leidmiseks on kasutatud ekstrapoleerimise meetodit ehk loendatud on liigile sobivast biotoobist teatud osa ning tulemused laiendatud kogu vastava elupaiga kohta.

Käesolevas töös käsitletakse rannaniitadena kõiki niidualasid (sõltumata taimkattetüübist), mis moodustavad loodusliku kompleksi rannaniitudega. Uuringust on välja jäetud rannikust eemal asuvad rohused, soostunud, aru- ja kultuurniidud ning väikeseulatuslikud pilliroo domineerimisega taimekooslused madalsoode servas ja soostunud metsas, kuna sellistes biotoopides pole loendusi tehtud ning linnukoosluste täpne struktuur on teadmata. Loendamata rohumaadest on 75% ulatuses tegemist liig-niiskete niitudega (ligi 500 ha), mistõttu võib arvata, et nt sookiuru (*Anthus pratensis*) ja tikutaja (*Gallinago gallinago*) pesitsevate paaride hulk kaitsealal võib olla alahinnatud.

Võimalikult täpseks andmestiku laiendamiseks on käsitletud niidud jaotatud kahte rühma: 1) majandatud rannaniidud, 2) roostunud rannaniidud. Majandatud rannaniit on enamjaolt madala rohustuga karjamaa, osaliselt ka kõrgemate rohttaimedega heinamaa. Roostunud rannaniit on kaetud hõreda ja madala (valdavalt alla 1,5 m) pillirooga,

üleujutus pesitsusperioodiks enamasti taandub. Ekstrapolatsioonid nende alade kohta on esitatud eraldi. Lisaks on ekstrapoleeritud laidude andmestikku eraldi niidetud ja niitmata (roostunud) laidudel, kuna seal pesitsevad samuti vastavalt roostikule või niidule omased linnuliigid.

Tabel 1. Loendatud alad erinevates elupaigatüüpides Silma LKA-I 2004.–2005. aastal.

Table 1. Areas and representativeness of observed study plots in Silma Nature Reserve during 2004–2005.

Elupaigatüüp <i>Habitat type</i>	Kogupindala (ha) <i>Total area (ha)</i>	Loendatud pindala (ha) <i>Studied area (ha)</i>	Loendatud alade katvus (%) <i>Representativeness of studied area (% from total)</i>
Majandatud rannaniit <i>Managed coastal meadows</i>	21	15	74
Roostunud rannaniit <i>Coastal meadows, overgrown with reed</i>	700	188	27
Rannikuroostik <i>Coastal reedbeds</i>	330	92	28
Madalveeroostik <i>Shallow-water reedbeds</i>	615	50	8
Lõigatud rooväljad <i>Mowed reedbeds</i>	40	30	75
Laiud (kokku) / <i>Islets</i> (total)	31,6	4,4	14
Niidetud laiud / <i>Mowed</i> <i>islets</i>	2,3	2,3	100
Kokku / <i>Total</i>	1891	493	26

Keerulisem oli jaotada roostikku alltüüpideks. Kuna kogemuslikult on erinevates roostikuosades linnustikustruktuur erinev, on ka rooala püütud jaotada kahte alltüüpi: 1) rannikuroostik, 2) madalveeroostik. Viimase kohta on aga loendusandmeid liiga vähe (tabel 1), mistõttu lisaks käsitleti ka kogu roostikuandmestikku ühtsena. Rannikuroostik paikneb kitsa ribana rannaniidu servas Tahu lahe, Saunja lahe ja Vööla mere ääres, on valdavalt kogu pesitsusperioodi vältel üle ujutatud, pilliroog on kõrge (enamasti üle 2 m). Samasse gruppi on lisatud ka

lahtedesse suubuvate jõgede kaldaäärsed roostikud. Madalveeroostik hõlmab ulatuslikke roostikumassiive Riimi mere, Lyckholmi lahe ja Sutlepa mere ümbruses, kus on ka lõigatud roovälju, mille linnustiku omapära on arvukuste leidmisel arvestatud.

Eelpool määratletud elupaigatüüpide ulatuse leidmiseks piiritleti ortofotode abil kaarditöötlusprogrammis *MapInfo* vastavad polügoonid, leiti elupaikade summaarsed pindalad ja arvutati, mitu protsenti igast elupaigast on loendustega kaetud (Tabel 1).

Kokku on loendatud 26 % kaitseala rannaniitudest, roostikest ja laidudest, kuid ilmselgelt on liiga vähe andmeid madalveeroostike kohta, kus on loendatud vaid 8% kogu biotoobist ja sedagi vaid ühekordse kaardistamisega. Samas näitasid olemasolevad andmed ranniku- ja madalveeroostiku linnustiku vahel selgeid erinevusi.

Lõpptulemustes esitatakse arvukushinnang mõlema ekstrapolatsiooni tulemuste vahemikuna. Lisaks on arvestatud roostikuliikide puhul arvukuse kõikumise ulatust 2004–2005. aasta võrdlusel.

Tulemused

Üldarvukus

Loenduste tulemusel on võimalik hinnata 50 linnuliigi arvukust Silma looduskaitsealal (tabel 2). Ülekaalukalt arvukaim liik kaitseala rannaniitudel, roostikes ja laidudel on kõrkja-roolind (*Acrocephalus schoenobaenus*) (ca 5600 paari), väga palju pesitseb ka rootsiitsitajaid (*Emberiza schoeniclus*) (ca 1400 paari). Kaksteist liiki – kõrkja-roolind, rootsiitsitaja, tiigi-roolind (*Acrocephalus scirpaceus*), rästas-roolind (*A. arundinaceus*), roo-ritsiklind (*Locustella luscinioides*), sookiur, põldlõoke (*Alauda arvensis*), kühmnokk-luik, hänilane (*Motacilla flava*), roohabekas (*Panurus biarmicus*), täpikhuik (*Porzana porzana*) ja tuttpütt (*Podiceps cristatus*) – on kaitsealal esindatud enam kui 100 haudepaariga, neist täpikhuigu arvukus varieerub tugevasti ja võib (nt vähese üleujutuse tõttu) piirduda mõnekümne paariga.

Silma LKA tähtsus lindude pesitsuspaigana Eestis

Võrreldes Silma looduskaitsealal pesitsevate linnuliikide keskmisi arvukushinnanguid vastavate liikide kogu Eesti haudeasurkonna hinnangutega (Elts *et al.* 2003) selgub, et rohkem kui 5% kogu Eesti haudepaaridest pesitseb Silma looduskaitsealal järgmisi liike: roohabekas (16,7%), hallhani (8,4%), kühmnokk-luik (6,5%), rooritsiklind (5,9%) ja rästas-roolind (5,2%). Vähemalt 1% kogu Eesti haudeasurkonnast pesitseb Silmal veel 13 liiki. Need on tiigi-roolind, tuttpütt, naaskelnokk, väikehuik (*Porzana parva*), rooruik (*Rallus aquaticus*), hüüp, niidurüdi, rootsiitsitaja, kõrkja-roolind, sarvikpütt, hänilane, täpikhuik ja lauk (*Fulica atra*). Haudeasurkonna suhtelise suuruse põhjal on kaitseala ülekaalukalt "tähtsaim" liik roohabekas, kusjuures 2004. ja 2005. aasta andmete põhjal arvatud roohabeka minimaalne arvukus Silmal (140 paari) on kõrgem kui kogu Eesti hinnaguline minimaalne arvukus mõni aasta tagasi (100 paari) (Elts *et al.* 2003).

Kaitsekorralduslikult oluliste linnuliikide puhul on hinnatud Eesti kaitsealadel ja tähtsatel linnualadel pesitsevate paaride arvu (Lõhmus *et al.* 2001) ja järjestatud parimad pesitsusalad. Võrreldes käesolevaid andmeid teiste, nüüd juba enam kui 5 aastat vanade andmetega, on Silma looduskaitseala parimaks pesitsuspaigaks rooruigale, rästas-roolinnule ja võimalik et ka tuttpütile (tabel 2). Esimese viie tähtsama pesitsusala hulgas on Silma ka kühmnokk-luige, täpik- ja väikehuigu, hallpõsk-püti (*Podiceps grisegena*), hüübi ning laugu jaoks. Siiski pole mitmete nimetatud liikide puhul (hallpõsk-pütt, hüüp, väikehuik) täidetud olulise pesitsuskogumi kriteerium – minimaalselt 20 paari kaitsealal (Lõhmus *et al.* 2001).

Arutelu

Uuringu tulemusel täienesid oluliselt arvukushinnagud kõrge asustustihedusega ning täpsustusid kaitsekorralduslikult oluliste liikide kohta Silma looduskaitsealal. Palju rohkem kui varem arvatud (Ojaste, 2003) pesitseb kaitsealal mitmeid roostikulinde: kühmnokk-luiki,

Tabel 2. Silma LKA valitud haudelinnuliikide arvukus 2004.–2005. aastal ning kaitseala tähtsus nende liikide haudeasurkonnas Eestis.

Table 2. Observed avifauna in Silma Nature Reserve during 2004–2005 and the importance of the area as a breeding habitat in Estonia.

Liik / Species	Haudepaaride arv No. of breeding pairs		% Eesti asur- konnast ²	Pesitsusala tähtsus ³
	Loendatud ¹	Hinnang	% of total population ²	Ranking ³
	Counted ¹	Extrapolated		
<i>Podiceps cristatus</i>	54	50-110	3,2	1.-5.
<i>Podiceps grisegena</i>	4	4-8	0,3	5.
<i>Podiceps auritus</i>	3	3-5	1,3	6.
<i>Anas platyrhynchos</i>	15	20-40	0,1	-
<i>Anas querquedula</i>	6	10-15	0,6	10.-13.
<i>Anas clypeata</i>	5	10-15	0,7	10-11.
<i>Anas strepera</i>	3	5-10	0,6	-
<i>Tadorna tadorna</i>	1	1-3	0,2	
<i>Anas crecca</i>	3	1-5	0,1	-
<i>Aythya ferina</i>	0	0-3	0,1	-
<i>Aythya fuligula</i>	10	15-30	0,5	-
<i>Botaurus stellaris</i>	8	7-9	2,0	5.
<i>Cygnus olor</i>	220	130-230	6,5	2.
<i>Anser anser</i>	78	70-90	8,4	3.-4.
<i>Circus aeruginosus</i>	6	6-7	0,8	6.
<i>Rallus aquaticus</i> *	36 (24)	25-40	2,2	1.
<i>Porzana porzana</i> *	109 (127)	30-130	1,1	2.
<i>Porzana parva</i>	1	0-3	2,5	2.
<i>Crex crex</i>	5	5-15	0,1	-
<i>Grus grus</i>	9	8-10	0,2	-
<i>Callinula chloropus</i>	1	0-2	< 0,1	
<i>Fulica atra</i>	12	30-50	1,0	5.
<i>Haematopus ostralegus</i>	2	1-3	< 0,1	
<i>Recurvirostra avosetta</i>	5	5-7	2,7	6.
<i>Charadrius hiaticula</i>	2	3-5	0,1	-
<i>Vanellus vanellus</i> *	18	16-20	0,1	-
<i>Calidris alpina</i>	11	10-11	2,0	9.

<i>Gallinago gallinago</i> *	63	70-80	0,2	
<i>Limosa limosa</i>	1	1	0,1	-
<i>Numenius arquata</i> *	11	10-12	0,3	-
<i>Tringa totanus</i> *	57	55-60	0,8	9.
<i>Larus minutus</i>	5	5-20	0,8	10.-11.
<i>Larus ridibundus</i>	29	30-90	0,1	-
<i>Larus canus</i>	3	5-10	< 0,1	-
<i>Larus marinus</i>	1	1-2	< 0,1	
<i>Larus argentatus</i>	1	1-3	< 0,1	
<i>Sterna hirundo</i>	34	20-40	0,5	-
<i>Chlidonias niger</i>	1	5-15	0,4	-
<i>Alauda arvensis</i> *	334	350-400	0,1	
<i>Anthus pratensis</i> *	358	450-500	0,3	
<i>Motacilla flava</i> *	126	130-150	1,3	
<i>Locustella luscinioides</i> *	462 (295)	300-470	5,9	
<i>Acrocephalus scoenobaenus</i> *	6220 (4696)	5000-6300	1,4	
<i>Acrocephalus scirpaceus</i> *	472 (428)	430-480	4,1	
<i>Acrocephalus arundinaceus</i> *	414 (254)	260-420	5,2	1.
<i>Sylvia nisoria</i> *	27	30-35	0,2	6.
<i>Panurus biarmicus</i> *	174 (204)	140-210	16,7	
<i>Remiz pendulinus</i>	1	1-3	0,3	
<i>Lanius collurio</i> *	32	30-35	0,1	-
<i>Emberiza schoeniclus</i> *	1604 (1175)	1200-1650	1,7	

* tähistatud liikide loendusandmed põhinevad ekstrapolatsioonil / *No. of breeding pairs on study plots extrapolated on total area*

¹ sulgudes lisaekstrapolatsiooni andmed / *in parentheses: No. of breeding pairs on study plots extrapolated on total reedbed area*

² % Eesti kogu asurkonna suurusel (Elts *et al.* 2003 järgi) / *% of observed breeding pairs in relation to total estonian population (from Elts *et al.* 2003)*

³ Pesitsuspaiga tähtsus Eestis (Lõhmus *et al.* 2001 järgi); “-“ Silma populatsioon ei mahtunud 10 parima hulka. / *Importance of the area as a breeding habitat in Estonia (according to Lõhmus *et al.* 2001); “-“ Population in silma LKA less than in 10 of the most important areas in Estonia.*

täpikhuikusid, rooruikasid, kõrkja-roolinde, rootsiitsitajaid, rooritsiklinde, roohabekaid, rästas-roolinde, tiigi-roolinde. Võib arvata, et mõne liigi (nt kühnokk-luige, roohabeka) arvukus on võrreldes 1990-ndate teise poolega tõusnud, kuid ka loendused on muutunud ulatuslikumaks ja põhjalikumaks.

Märgatavalt on vähenenud viimase kümne aastaga väike- (*Larus minutus*) ja naerukajaka (*L. ridibundus*) arvukus (nt 1997. aastal pesitses Saunja lahe laidudel vastavalt 44 ja 240 haudepaari; Ojaste 2003). Kurvitsaliste arvukus on riiklikel seirealadel (Tahu ja Vööla rannaniidul) võrreldes 1999. aastaga samuti tugevalt vähenenud. Niidurüdi pesitsevate paaride arv langes sajandivahetusel, kuid on 2005. aastaks tõusnud taas 1995. aasta tasemele (Ojaste 2003).

Stabiilsena on püsinud püttide, hallhane, hüübi, roo-loorkulli, sookure ja laugu haudepaaride arv. Enamiku liikide kohta võrreldavad andmed 20. sajandist siiski puuduvad, näiteks paljude värvuliste summaarset arvukust Silma looduskaitsealal on käeolevas töös esmakordselt hinnatud.

Saadud tulemuste põhjal on võimalik täpsustada ka kogu Eesti arvukushinnanguid. Nõnda osutavad käesolevas uuringus leitud tulemused, et roohabeka arvukust on Eestis alla hinnatud (Elt *et al.* 2003).

Kaitseala tähtsus kaitsekorralduslikult oluliste linnuliikide pesitsusalana on mõne liigi suhtes oluliselt muutunud. Varem pole Silma looduskaitseala (tollal koos Haapsalu Tagalahtedega) arvatud kümne parima pesitsuspaiga hulka naaskelnoka ja vööt-põõsalinnu puhul, täpikhuigu jaoks hinnati see piirkond varem olulisuselt kuuendaks–seitsmendaks (Lõhmus *et al.* 2001), nüüd koguni teiseks. Langenud on kaitseala olulisus väikekajaka ja mustviire pesitsuskohana.

Siiski peab parimate pesitsusalade hindamisel arvestama, et kõikjal pole tehtud nii põhjalikke linnustikuloendusi kui Silma looduskaitsealal, lisaks on võrdlemiseks kasutatud viie aasta tagused andmed osaliselt aegunud. Tulevikus oleks otstarbekas taaskord põhjalikult loendada niitudel ja roostikus pesitsevaid linde.

Loodetavasti on pärast ulatuslikke rannaniitude taastamistöid tõusnud ohustatud niidukurvitsaliste arvukus ja pole vähenenud kõrge kaitseväärtusega roostikulindude hulk.

Tänuavaldused. Tänan kõiki tekstis nimetatud välitöötegijaid. Suur tänu Ivar Ojastele ja Hannes Pehlakule paljude ettepanekute ja tekstiparanduste eest.

The importance of the Silma Nature Reserve for birds, breeding in meadows and reed-beds

The aim of current study was to determine the role and level of importance of the Silma Nature Reserve (NR) for the birds, who prefer meadows and reed beds as their breeding habitat. Silma NR is situating in the north-east of Estonia. To determine species and numbers of avifauna in Silma NR, breeding pairs in selected model areas were counted and this data was extrapolated on whole area of the NR. For less abundant species the effort was made to count all breeding pairs in the whole area. In total, abundance of 50 breeding species in was recorded. In the case of 17 species over 1% of total population in Estonia was represented in studied area. More than 5% of the total Estonian populations of bearded tits (*Panurus biarmicus*; 16,7%), greylag geese (*Anser anser*; 8,4%), mute swans (*Cygnus olor*; 6,5%), Savi's warblers (*Locustella luscinioides*; 5,9%) and great reed warblers (*Acrocephalus arundinaceus*; 5,2%) breed in Silma NR.

Kirjandus: Elts, J., Kuresoo, A., Leibak, E., Leito, A., Lilleleht, V., Luigijõe, L., Lõhmus, A., Mägi, E. & Ots, M. 2003: Eesti lindude staatus, pesitsusaegne ja talvine arvukus 1998.-2002.a. *Hirundo* 16: 58-83. – Lõhmus, A., Kalamees, A., Kuus, A., Kuresoo, A., Leito, A., Leivits, A., Luigujõe, L., Ojaste, I. & Volke, V. 2001: Kaitsekorralduslikult olulised linnuliigid Eesti kaitsealadel ja tähtsatel linnualadel. *Hirundo Supplementum* 4: 37-167. – Ojaste, I. 2003: Silma looduskaitseala kaitsekorralduskava 2004-2008. (Käsikiri EV Keskkonnaministeriumis)